

Warszawa, 25.05.2018

Zintegrowana polityka młodzieżowa - najważniejsze cele, funkcje i zasady realizacji

Obszar i funkcja:

Zintegrowana polityka młodzieżowa wyodrębnia młodzież jako ważny podmiot polityki rodzinnej. Wynika to ze świadomości, że troska o młodzież, to troska o przyszłość rodziny, społeczeństwa, gospodarki i całego państwa.

Funkcją zintegrowanej polityki młodzieżowej w obrębie polityki rodzinnej i społecznej jest:

- uzupełnianie istniejących polityk resortowych wszystkich resortów reprezentowanych w Komitecie Społecznym Rady Ministrów o wymiar integrujący ich potencjał w zakresie spraw związanych z szeroko pojętym wspieraniem rozwoju młodzieży,
- wskazywanie zagadnień i problemów związanych z młodzieżą, które nie mają gospodarza (np. dlatego, że leżą na pograniczu kompetencji różnych resortów),
- wzmocnienie długofalowej skuteczności polityki rodzinnej o wektor skierowany ku przyszłości (młodzież to rodziny przyszłości).

Znaczenie terminu *zintegrowana polityka młodzieżowa* nie ogranicza się do postulatu skoordynowanej współpracy różnych instytucji i osób na rzecz młodzieży. Oznacza ono całościowe, zintegrowane spojrzenie na młodzież i potrzeby młodzieży oraz wskazywanie optymalnych kierunków i sposobów działania na rzecz młodzieży na wielu poziomach jednocześnie – rodzinnym i społecznym, wychowawczym i profilaktycznym, badawczym, prawnym, ekonomicznym i instytucjonalnym.

Cele:

Celem zintegrowanej polityki młodzieżowej jest skuteczne i kompleksowe wspieranie rozwoju polskiej młodzieży oraz zapobieganie problemom młodzieży i demoralizacji.

Cele bezpośrednie *zintegrowanej polityki młodzieżowej* jako komponentu polityki rodzinnej na lata 2020-2030 (wersja robocza):

- Zmniejszenie skali zachowań ryzykownych młodzieży mierzonych wskaźnikami wszystkich dających się określić zagrożeń – czyli w ujęciu zintegrowanym (spadek średniego wskaźnika o 10% do 2030)
- Wzmocnienie dążeń i aspiracji młodzieży związanych z małżeństwem, rodziną i dietnością:
  - Wzrost odsetka młodzieży dostrzegającej wartość trwałego związku na całe życie (małżeństwa) i planującej taki związek w przyszłości.
  - Wzrost (lub przynajmniej utrzymanie) znaczenia szczęśliwej rodziny wśród celów życiowych młodzieży
  - Wzrost aspiracji młodzieży w zakresie przyszłej dietności (z obecnego 1,9 do 2,5)

Cele pośrednie *zintegrowanej polityki młodzieżowej* jako komponentu polityki rodzinnej na lata 2020-2030, których realizacja pomoże w osiągnięciu celów bezpośrednich (wersja robocza):

- Wzmocnienie pozytywnych więzi międzypokoleniowych w rodzinach (najważniejszy czynnik chroniący młodzież przed patologiami)
  - Wzrost świadomości wśród rodziców i szerszej rodziny jak ważne są dla młodzieży rodzinne autorytety (o 50% do 2030).
  - Wzrost zaangażowania babć i dziadków we wspieranie rozwoju ich wnuków i wzrost zaangażowania wnuków w pomoc i opiekę starszym ludziom (o 20% do 2030).
- Wzrost jakości i trwałości małżeństw i spadek odsetka rozwodów (czynnik ryzyka problemów młodzieży), aby jak największej części dzieci i młodzieży zapewnić rozwój w pełnej rodzinie, z matką i ojcem (spadek rozwodów o 30% do 2030).
- Wzrost zaangażowania młodzieży w organizacje społeczne, młodzieżowe, religijne, wolontariat i inne, nowe formy działań kształtujących charakter i postawy młodzieży dostosowane do współczesnych warunków i wyzwań (wzrost skali zaangażowania co najmniej o 30% do 2030). Jest to czynnik chroniący młodzież przed zagrożeniami i patologiami, który może zrównoważyć najsilniejszy czynnik ryzyka zachowań ryzykownych młodzieży – przebywanie w towarzystwie alkoholowym lub narkotykowym.
- Ograniczenie dostępności alkoholu, narkotyków, hazardu, pornografii dla młodzieży i ograniczenie narażenia młodzieży inne szkodliwe dla rozwoju czynniki (łącznie o 30% dla średniego wskaźnika różnych zagrożeń).

Zasada nadrzędna:

Zasadą nadrzędną *zintegrowanej polityki młodzieżowej* jest uznanie wiodącej roli rodziców i rodziny w wychowaniu oraz respektowanie zasady pomocniczości w relacji instytucji publicznych wobec rodziny.

Geneza:

Zintegrowana polityka młodzieżowa to termin wyrastający z fundamentu niemal 20 lat prowadzonych w Polsce badań naukowych i doświadczeń praktycznych związanych z wykorzystaniem *profilaktyki zintegrowanej* jako skutecznej metody zapobiegania wielu różnym problemom i zachowaniom ryzykownym młodzieży opartej na syntezie personalistycznej antropologii i nowoczesnej wiedzy psychologicznej.

Cechy zintegrowanej polityki młodzieżowej (od nich zależy jej skuteczność):

Zintegrowana polityka młodzieżowa to taka, w której:

- **Dostrzegamy pełne spektrum spraw dotyczących młodzieży.**
Uwzględnianie w polityce społecznej (a także w badaniach naukowych i działaniach praktycznych) możliwie pełnego spektrum zagadnień związanych ze wspieraniem rozwoju młodzieży oraz zapobieganiem przyczynom generującym problemy młodzieży (związane z: substancjami psychoaktywnymi, hazardem, samobójstwami i depresją, przemocą i przestępczością, wczesnymi kontaktami seksualnymi, pornografią i seksualizacją, postrzeganiem małżeństwa, rodziny i przyszłej dietności, itp.).
- **Rozumiemy zależności i związki między problemami oraz ich wspólne przyczyny.**
Traktowanie poszczególnych problemów i zachowań ryzykownych młodzieży nie jako zjawisk izolowanych, ale jako części złożonego kontekstu zależności i związków pomiędzy problemami, gdzie jedne problemy nasilają pojawianie się innych, a wiele z nich ma wspólne przyczyny i czynniki ryzyka.
- **Patrzemy całościowo na człowieka.**
Podejście do młodzieży i do rodziny, w którym postrzega się człowieka w kontekście wszystkich jego wymiarów: fizycznego, psychicznego, intelektualnego, duchowego i społecznego.
- **Bazujemy na podstawowych zasobach obecnych w każdej społeczności lokalnej.**
Wzmacnianie tych zasobów społecznych, które w świetle badań naukowych pełnią najważniejszą rolę we wspieraniu rozwoju młodzieży i jej ochronie przed zagrożeniami (przede wszystkim są to rodzice, dalsza rodzina, organizacje religijne, nauczyciele i szkoła, organizacje młodzieżowe, samorząd, inne kluczowe podmioty społeczności lokalnej).
- **Współpracujemy międzysektorowo realizując spójną, ponadsektorową wizję.**
Inicjowanie realnej współpracy międzysektorowej na rzecz młodzieży na poziomie państwa i samorządu oraz wprowadzanie mechanizmów służących sprawnej koordynacji polityki rodzinnej skierowanej do młodzieży (tak, aby konieczna specjalizacja oraz podział kompetencji i zadań między resortami [MRPiPS, MZ, MEN, MS, MSWiA] nie stanowił jednocześnie bariery dla wprowadzania skutecznych rozwiązań, których podmiotem jest młodzież).
- **Działamy racjonalnie i ekonomicznie.**
Opieranie działań na dobrej diagnozie. Monitorowanie wprowadzanych rozwiązań i ich realna (a nie formalna) ewaluacja w celu wprowadzenia korekt. Dążenie do uzyskania maksymalnych efektów w ujęciu długofalowym przy jednoczesnej optymalizacji kosztów. Opieranie się w działaniu na zasadzie pomocniczości prowadzące do zdrowej równowagi między zaufaniem a kontrolą (np. w relacjach rodzina-państwo).
- **Korzystamy z istniejących rozwiązań prawnych sprzyjających podejściu zintegrowanemu.**
Wykorzystanie istniejących zasobów prawnych i stworzonych ścieżek instytucjonalnych, które już zawierają w sobie elementy podejścia zintegrowanego (Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020, Fundusz Sprawiedliwości, ustawa Prawo oświatowe).
- **Korzystamy ze sprawdzonej koncepcji *Siedmiu dźwigni skutecznej polityki młodzieżowej*.**
Koncepcja ta (jako *Siedem dźwigni skutecznej profilaktyki*) została opisana i uzasadniona naukowo w *Vademecum skutecznej profilaktyki problemów młodzieży* (ORE, 2015). Jest ona bardzo dobrze przyjmowana przez samorządy i owocuje licznymi dobrymi praktykami na poziomie regionalnym i lokalnym.

Problemom młodych ludzi można skutecznie zapobiegać tylko poprzez działania zintegrowane i dobrze skoordynowane. Jest to postępowanie nie tylko skuteczne, ale też z punktu widzenia państwa znacznie tańsze niż akcyjne zapobieganie izolowanym problemom w sztywnym układzie podziałów sektorowych.

Aby wprowadzenie **zintegrowanej polityki młodzieżowej** do polityki rodzinnej przyniosło oczekiwane owoce, powinno być realizowane w taki sposób, jak wprowadza się innowacje: stopniowa, kontrolowana implementacja elementów połączona z ewaluacją i niezbędnymi korektami (a dopiero później upowszechnianie sprawdzonych i udoskonalonych rozwiązań).

W imieniu Zarządu Fundacji Instytut Profilaktyki Zintegrowanej
dr Szymon Grzelak

W marcu 2016r zawiązane zostało **Porozumienie na rzecz zintegrowanej polityki młodzieżowej**, które sygnowało 9 fundacji zajmujących się działaniami na rzecz młodzieży i rodziny.

W lutym 2018r *zintegrowaną politykę młodzieżową* w specjalnie wydanym stanowisku poparła Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senatu RP

W maju 2018r rozpoczęta została akcja zbierania podpisów organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich pod dokumentem: **Młodzież u progu nowego stulecia Niepodległej - Deklaracja organizacji-sygnatariuszy „Porozumienia na Rzecz Zintegrowanej Polityki Młodzieżowej”**.